

Abstrakt

Hygienická sanitace, tzn. bezpečné zacházení s lidskými exkrementy, je jedním z ústředních témat problematiky veřejného zdraví a má i řadu dalších ne-zdravotních přínosů. Ačkoliv je toto téma reflektováno v globálních a národních strategiích, sanitační cíle stanovené v rámci strategie Cílů udržitelného rozvoje nejsou naplňovány. Tato disertační práce zkoumá problematiku sanitačních situací a faktory, které ji ovlivňují ve venkovské Etiopii a Kambodži, s určitým srovnáním s Indií. Disertace se skládá z tohoto úvodního textu a čtyř publikovaných odborných článků. Výzkum provedený pro tento disertační projekt zahrnoval analýzu dříve získaných terénních dat z Kambodži, spolupráci na designu, provedení terénního výzkumu, analýzu dat a prezentaci poznatků z výzkumu v Etiopii a provedení komparativní studie sanitačních politik a strategií v Etiopii a Indií. Zahrnutí různých oblastí výzkumu a výzkumných postupů umožnilo postihnout faktory podmiňující sanitační podmínky na různých úrovních, od úrovně individuálního chování jednotlivců, k úrovni komunit a národních politik. Výsledky potvrzují důležitost kontextuálních odlišností ve specifických fyzického i sociálního prostředí, včetně negativního vlivu odlehlosti (jak v geografickém, tak institucionálním smyslu). Demonstrován byl také význam politických aspektů problematiky. Politická vůle a podpora je důležitým faktorem pro nastartování proměny sanitačních poměrů. Je ovšem třeba, aby tato podpora byla dlouhodobá a nesměřovala pouze na první krok dané změny (prvotní zavádění záchodů), ale i na další články procesu bezpečné sanitace. Provedený výzkum nicméně detekoval i zneužití sanitační politiky pro direktivní řízení a kontrolu nad obyvatelstvem na lokální úrovni v Etiopii. Výzkum také přispěl k novému pochopení role vnímaných sociálních norem, mezi dalšími aspekty behaviorálních podmínek sanitačního chování. Doložil sice klíčovou roli vnímaných norem, ale také demonstroval, že vynucování normy sociální neakceptace nepoužívání záchodů může být kontraproduktivní a negativně ovlivňovat udržitelnost dosažené sanitační změny.

Klíčová slova

Chování; Etiopie; Kambodža; komunitou vedené přístupy k celkové sanitaci (CLTS); sanitace; sociální normy; venkovní defekace; záchody